

[Landbrugsministeren.]

Medlemmer Hr. Bording og Hr. Niels Frederiksen pludselig har faaet en Meningsfælle, som jeg egentlig ikke havde tænkt mig vilde optræde midt imellem de Herrer med en under hver Arm. Men man oplever jo stadig nye Konstellationer. Jeg kan ikke lade være med her at nævne, at i „Nationaltidende“ for den 3. December har et Medlem af det andet høje Ting, Hr. Schovelin, skrevet en Artikel om disse Spørgsmaal her, og han indleder denne Artikel med følgende Linier, som jeg haaber den højtærede Formand vil tillade mig at oplæse:

„Da vi her i Danmark forrige Gang, nemlig i 1813, gennem en pludselig Pengeforandring kastede Erhvervslivet ind i Deflationen, tog man dog Hensyn til Gældsstiftelsens Tidspunkt — hvad der af Gæld var stiftet under Inflationen, omskrevs til en reduceret Værdi. Selv i Landets største Fornedrelsestid tilstræbte man dog saaledes en vis Retfærdighed. Nu lader man bare staa till! Men den Gang havde man jo rigtignok ogsaa en A. S. Ørsted, og ham var man endda slemt forbitret paa. Nu har vi — ja, nu har vi altsaa dem, vi har, og det er helt opløftende at se, at dem var vore Landmænd paa det sjællandske Landbo-Delegeretmøde saa jublende glade over.“

Derefter gaar dette Medlem af det konservative Parti ganske ind for de Betragtninger, som det radikale og det socialdemokratiske Parti her har stillet deres Forslag ud fra. Jeg kan ikke nægte, at da jeg læste denne Artikel, blev jeg forbavset, ikke saa meget over dette nye Triumvirat, der var opstaaet, for i den Henseende oplever man jo stadig noget nyt, men over, at man kunde udgive det for historisk Vejledning og stille det, der skete i 1813, op som en Begrundelse for det, der her bringes i Forslag, og navnlig maa jeg sige, at jeg blev forarget over, at der er nogen, der vover at tage Anders Sandøe Ørsteds Navn i Brug eller i Misbrug til Begrundelse af Fremgangsmaader som den, der her er foreslaaet.

Hvad var det, der skete i 1813? Jeg behøver slet ikke at komme ind paa en Redegørelse, men jeg maa dog minde ærede Medlemmer om det. Det var, hvad man kalder en Statsbankerot. Landet havde været i Krig, Statsfinanserne var ødelagt, og Pengevæsenet var i Slutningen af 1813 — fordi det var Staten, der havde Seddeludstedelsen og misbrugte den —, saaledes, at Landets Mønt, Kurantdaleren, var nede

paa ca. $\frac{1}{14}$ af sin Værdi; det vil sige 7 pCt. var den faldet til, medens vor Valuta kun faldt til 60 eller deromkring. Saa kom Bankerotten. Den 5. Januar 1813 indførte Staten, som bibeholdt sin Seddeludstedelsesret, Rigsbankdalerseddelen og bestemte, at denne skulde indløse den gamle Mønt med $\frac{5}{48}$. Det var ikke, som det her bliver sagt, ved Deflationens Begyndelse. Nej, Inflationen fortsattes endnu stærkere efter den Tid. De nye Sedler, der straks stod i en Kurs af 70, faldt i Løbet af Sommeren 1813 ned til 9 pCt., det vil sige, at da var Kurantdaleren gaaet ned til mindre end 1 pCt. af sin Værdi. Det er en Selvfølge, at naar Lovgivningsmagten foretager noget saadant, indfører en ny Mønt og omskriver den gamle, maa den ogsaa give Regler for, hvorledes Gældsforpligtelserne skal omskrives. Dem, der ønsker at kende Anders Sandøe Ørsteds Standpunkt, vil jeg henvise til den Begrundelse, han giver, for det, der skete i 1813, i de fortræffelige Afhandlinger, som han har udgivet i sit Tidsskrift „Eunomia“ i 1815—17.

Men hvad der kan sammenlignes med, hvad der sker nu, er dette, at vi saa endelig i 1818 fik en Ordning ved, at Staten opgav Seddeludstedelsesretten og lagde den over i et privat Selskab. Da begyndte Deflationen. Ganske vist faldt Rigsdaleren først fra ca. 78 ned til nogle og 60, men saa begyndte den at stige, og den Gang lod man den ikke stige i Løbet af et halvt Aar, men da tog det 20 Aar; saa lang Tid tog Nationalbanken sig da, men den holdt fast og rejste Rigsdaleren, og da kom Vanskelighederne først, da kom Deflationen. Men her beder jeg ærede Medlemmer, ogsaa den ærede Landstingsmand Hr. Schovelin, bemærke, at da var der ingen Anders Sandøe Ørsted og ingen overhovedet, der fandt paa, at Staten kunde lave Moratorium for private Gældsforpligtelser eller udslutte dem eller træffe Lovbestemmelser, der uden videre strøg dem. Og hvis man ikke vil regne det, jeg her oprisker, og som er 100 Aar gammelt, for gyldigt, beder jeg ærede Medlemmer se sig om i Verden, som det er gaaet for Tiden, og se paa Udviklingen i Lande, der ligesom vi har været ude i en Valutakrise, maaske ikke saa langt ude som vi — der er dog dem, som har været længere ude og dog har rejst sig, se til Norge! —, men Lande som Sverige og England og andre Lande, som vel har været ude for en devalueret Valuta, men har genrejst den. Der er ingen der, der har fundet paa, at man kunde forstyrre